

Modrá trasa (jižní, 33,5 km)

Třeboň, Břilice, Přeseka, Stará Hlína, Opatovický mlýn, Stříbřecký most, Stará řeka, Nová řeka, Rozvodí, Třeboň – Hrádeček

Třeboň

Město, jehož počátky sahají do poloviny 12. století, bylo založeno v místech, kde historická Vitorazská stezka přecházela rozsáhlá blata. Na stezce procházející rozsáhlým hraničním hvozdem vznikla malá osada. Je to jedno z center rodu Rožmberků proslavené výstavbou ojedinělých rybničních soustav. Dnes je centrem Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Třeboňsko. Historické jádro Třeboně bylo v roce 1976 prohlášeno městskou památkovou rezervací. Třeboň je i lázeňské město spjaté svou bohatou historií nejen s rody Vítkovců a Rožmberků, ale také se Švamberky a Schwarzenberky. Historie lázeňství se datuje od roku 1883, kdy učitel Hucek poprvé použil k léčbě rašelinu těženou v okolí města.

Břilice

Obec byla do roku 1366 majetkem pánů z Landštejna, poté majetkem rožmberským, když byl díl obce s poplužným dvorem a rybníky darován roku 1395 městu Třeboň. Břilice byly odjakživa předměstským bojištěm, které pustošili husité v letech 1423 – 1433, dále roku 1611 pasovští a ve třicetileté válce císařské pluky Buquoyovy. Roku 1741, při válce o rakouské dědictví, vpadli do Břilic i Francouzi, kteří tudy procházeli i při napoleonských válkách asi o padesát let později.

Na Břilicku byla „sbírána“ železná ruda, která se odtud vozila až do Chlumu. V jižním okraji návsi stojí empírová kaple P. Marie z roku 1820 a nedaleko od ní je kaple sv. Jana a sv. Anny, pod níž byly údajně nalezeny kostry francouzských vojáků z třicetileté války. K památkám lidové architektury patří některá břilická stavení nejen na návsi.

Přeseka

K obci zasahuje Přeseckou zátokou rybník Velký Tisý (postaven roku 1505), který je součástí národní přírodní rezervace Velký a Malý Tisý, patřící k největším a nejvýznamnějším mokřadům v české republice. Je součástí mokřadu „Třeboňské rybníky“ chráněného Ramsarskou konvencí a v seznamu evropsky významných ptačích území (IBA) je zařazena jako jedna z významných lokalit v ČR.

Jméno obce se odvozuje od dob, kdy první kolonizátoři káceli – přesekávali lesy a křoviny. Obec náležela do třeboňského (klášterního) zboží. V obci měl podle pověsti stávat pivovar. Dodnes se zachoval název chmelnice pro část obce.

Stará Hlína (Velká Hlína)

Nejstarší písemná zmínka o obci Hlína pochází z roku 1331, kdy jsou jako její majitelé zmiňováni rožmberští rytíři. Ale roku 1366 přešla prodejem z landštejnského držení do rožmberského, ti ji určili jako majetek augustiniánského kláštera v Třeboni. Do majetku města Třeboně přechází vesnice roku 1537, později po roce 1660 je majetkem Schwarzenbergů.

V roce 1594 a v roce 1604 byly rodem Rožmberků u Staré Hlíny postaveny dva dřevěné mosty. Ty byly na konci 18. století nahrazeny kamennými. Oba tyto mosty se dochovaly do dnešní doby a jsou chráněny jako technická památka. Při výstavbě rybníka Rožmberka v letech 1584 – 1590 byly zaplaveny grunty ve Staré i Nové Hlíně.

Opatovický mlýn

Rybník připomínaný už roku 1367 obtéká Zlatá stoka, na které je postaven Opatovický mlýn, bývalé letní sídlo opatů treboňského kláštera. Pozdější majitelé, rodina Březských, mlýn nazývali „Umělecký válcový mlýn“. Mlýn už neslouží svému původnímu účelu. Dnes je zde Mikrobiologický ústav AV ČR. Odtud pocházely řasy, které měl ve vesmíru český kosmonaut Vladimír Remek.

Stříbřecký most

Obec Stříbřec náležela původně pánům ze Stráže a připomíná se roku 1415. Název se odvozuje od stříbra, byť se v okolí dobývala jen železná ruda, která se odtud převážela do chlumu. V obci jsou dochované statky lidové architektury, mj. kovárna z poloviny 19. Století a na jižním okraji obce najdeme památný strom – hrušeň.

Ve Stříbřeci najdeme rybníky, které budoval Mikuláš Rutard a dostaneme se k nim přes Stříbřený most. Ten překračuje uměle vybudované koryto Lužnice – Novou řeku. Její stavba započala současně se stavbou rybníka Rožmberka a jejím stavitelem je též Jakub Krčín. Účelem byla Rožmberka před povodněmi na Lužnici, které by mohly protrhnout hráz. Jejím korytem lze převést větší část povodňové vlny do řeky Nežárky. Pod Stříbřeným mostem asi 300 metrů vlevo po proudu se nachází pomník slavné operní pěvkyně Emy Destinnové.

Stará řeka

Lužnice protékající úsekem mezi Majdalenou a rybníkem Rožmberkem (9,5 km) se nazývá Stará řeka. Oblast, kterou protéká je Národní přírodní rezervace Stará řeka. Zahrnuje rozsáhlý lesní komplex od Novořeckých splavů až ke Staré Hlíně a vtoku do Rožmberka. Rezervace byla vyhlášena v roce 1956 a je jednou z největších v České republice. K rezervaci náleží i část močálů nad obcí Stará Hlína a část novořecké hráze – 2 km dlouhý úsek pod rozvodím. Celá rezervace má výměru 745 ha. Jedná se o zalesněné území s mnoha meandry, písčnými výspami, mrtvými rameny a tůňemi. Průjezd sportovních lodí je zde povolen. V rezervaci a jejím okolí žije chráněná vydra říční a kdysi byla tato místa domovem bobra evropského.

Nová řeka

Nová řeka odbočuje z pravé strany Lužnice poblíž obce Majdalena a po přibližně 13 km se nedaleko zámku Jemčina vlévá do Nežárky. Byla stavěna rožmberským regentem v letech 1584 – 1585 současně se stavbou rybníka Rožmberka. Krčín ji začal stavět proto, aby velké vody v Lužnici neškodily při stavbě jeho Rožmberku. Krčínovo dílo, stavbu Nové řeky, dokončil až roku 1590 hradecký hejtman a rybníkář Jan Zelendar z Prošovic. Nová řeka byla původně tvořena rybníkem, jenž se nazýval Novořecký nebo také Dlouhohrázský. V novořecké hrázi byly už Krčínem na levém břehu toku zřízeny výpusti a splavy na místech, jež se po staletí nemění. Slouží k napouštění rybníků Vitmanovské soustavy, jež vznikly na místě původního velkého rybníka Vdovce z poloviny 16. století.

Rozvodí

Poblíž obce Majdalena odbočuje z pravé strany řeky Lužnice umělý kanál Nová řeka. Toto místo se nazývá Novořecké splavy – rozvodí. Je to rozvodí Staré řeky (Lužnice), teče do rybníka Rožmberk, a Nové řeky, tekoucí do Nežárky. Místo si vybral Jakub Krčín uvážlivě, aby odvedl při stavbě svého Rožmberku velkou vodu řeky Lužnice Novou řekou do řeky Nežárky. Splavy jsou dnes opatřeny hned několika objekty k regulaci vody.

Třeboně – Hrádeček

Na jihovýchod od Třeboně na konci Mokřích luk najdeme rybník Hrádeček. Cesta, vedoucí od starých sádek (Staré rožmberské sádky pro skladování ryb stávaly vpravo pod Zlatou stokou nad Opatovickým mlýnem) kolem Kaprového rybníka východním směrem ke Kopečku, je vedena po zbytku původní hráze Rutardova Hrádečku. Ten dostal jméno podle věže – hrádečku - ve východním opevnění města Třeboně. Rutard stavěl rybník už od roku 1566, když se opíral o původní Štěpánkův záměr na stavbu tohoto rybníka. Stavba se nepodařila, protože podloží bylo z rašeliny a hráz promáčela a bortila se. Na stavbě rybníka byl Rutard vystřídán Krčínem, ale ani jemu se nedařilo.